

KRITISKĀS DOMĀŠANAS PAMATI

10 izplatītākās loģikas kļūdas

1. viltus dilemma - „vai nu A, vai arī B” atgādina loģiku, taču dzīvē reti kas ir melns vai balts. Piemēri:

- ✓ *Aizstāvat imigrācijas ierobežošanu, labējais politiķis apgalvo: „Vai nu tu esi ar mani vai pret Latviju!”*
- ✓ *Uzņēmējs sūdzas: „Ar solidaritātes nodokli valsts liek man izvēlēties: maksāt nodokļus vai darbinieku algas!”*

2. ad hominem jeb „atsaukšanās uz personību” - personīgs uzbrukums indivīdam, tēlam, raksturam. Uzbrauciens. Piemēri:

- ✓ *„Kā Ivars var spriest par abortu likumdošanu!? Viņš taču ir vīrietis, turklāt viņam nav bērnu!”*
- ✓ *„Roberts Ķīlis tagad stāstīs par izglītības politiku? Viņš taču uz debati ieradīs šortos un sandalēs ar zeķēm!”*

3. putnubiedēklis - pretinieka argumenta izkropļošana („ielikt otram vārdus mutē”), lai būtu vieglāk uzbrukt. Piemēri:

- ✓ *„Palielinot mikrouzņēmumu nodokli, valdība uzskata, ka Latvijā nav jāsekmē uzņēmējdarbība.”*
- ✓ *„Kā cilvēks var būt cēlies no mērkaķiem, ja tie vēl pastāv?!?”*

4. slidenā nogāze – „ja pieļausim A, tad notiks B, kam sekos C (un D, E utt.); tāpēc A nedrīkst pieļaut”. Novirza uzmanību uz iespējamo B, bet nepierāda, ka pēc A tiešām sekotu B (vai C, D...). Piemēri:

- ✓ *„Piekrītot uzņemt 500 bēgļus, viņiem līdzī nāks arī ģimenes, uz pēdām sekos tūkstoši viņu radnieku, un tā Latvijā drīz valdīs islāmistu teroristu izvarotāju zagļu bandas!”*
- ✓ *„Ja mēs tagad šim klientam iedosim atlaidi, rīt visi klienti par to zinās un aizparīt mēs varēsīm bodīti klapēt ciet!”*

5. pārsteidzīgs vispārinājums - plašs apgalvojums bez pierādījumiem (pārāk mazs izlases apjoms). Aizspriedums. Piemēri:

- ✓ *„Diviem maniem draugiem Rumānijā nozaga makus. Visi čigāni ir zagļi.”*
- ✓ *„Es zinu trīs gleznotājas, kuras ir lesbietes. Laikam visiem māksliniekiem ir seksuālas novirzes.”*

6. atsaukšanās uz autoritāti/tradīciju/popularitāti.

Piemēri:

- ✓ „Vladimirs Putins teica, ka eiro ieviešana Latvijā bija kļūda, tātad to nevajadzēja darīt.”
- ✓ „Pēdējo 50 gadu laikā Swedbankā darbinieku algas tikai augušas – tāpēc nevaram tagad tās samazināt.”

7. post hoc, ergo propter hoc - „notika pēc tam, tātad tā dēļ”.Jāatceras, ka korelācija (sakritība) \neq cēloņsakarība. Piemēri:

- ✓ „Pēc Indriķa Muižnieka stāšanās LU rektora amatā samazinājies sekmīgo LU studentu skaits un palielinājies nenodarbināto absolventu skaits. Tātad viņš ir vainīgs un ir jāatļaiž.”
- ✓ „Šķēles, Kalviša, un Šlesera laikā Latvija piedzīvoja strauju ekonomisko izaugsmi – šie cilvēki ir pārticības nesēji.”

8. malduguns - uzmanības novēršana. Jaunais jautājums var būt pamatots, taču neatceļ sākotnējo problēmu. Piemēri:

- ✓ Pilsētas mērs: „Ak tad es izšķērdēju pašvaldības tūkstošus? Paskaties uz valdību - ministri izšķērdē miljonus!!!”
- ✓ „Absurds, ka mani sodīja par ātruma pārsniegšanu. Policistiem vajadzētu ķert īstus noziedzniekus, piemēram, slepkavas un izvarotājus.”

9. Non sequitur – „no tā neizriet” (latīņu val.). Secinājums neizriet no sniegtajām premisām vai pierādījumiem. Sarunvalodā – „neloģisks apgalvojums”. Parasti attiecinā uz gadījumiem, uz kuriem neattiecas kāda cita loģikas kļūda. Piemēri:

- ✓ „Viņš brauc ar BMW. Tātad viņš ir bagāts.”
- ✓ „Man trūkst naudas un es esmu nelaimīgs. Bagāti cilvēki droši vien ir laimīgi.”

10. argumentācijas kļūdas kļūda - pieņemt, ka apgalvojums automātiski ir nepatiess, ja tas kļūdaini/vāji argumentēts. Piemērs:

- ✓ „Runājot par attiecībām ar Krieviju, Parādnieks atsaucās uz brīvvalsts tradīcijām – aha, arguments no autoritātes! Šahs un mats, Parādniek! Tavs arguments ir nepareizs! Tagad atdod savu maskulīno, šarmanto bizi!”